

HVĚZDIČKY: VÁCLAV HAVEL

AKTIVITA: ČÍM CHCI BÝT

Anotace:	Žáci se seznámí s osobností prvního českého prezidenta Václava Havla. Prožitkovou formou si uvědomí, že v minulosti nebylo samozřejmé studovat nebo pracovat podle vlastního přání, protože to některým lidem komunistický režim znemožnil kvůli původu, názoru nebo profesi rodiny.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: jazyk a jazyková komunikace, člověk a jeho svět (ZŠ), člověk a společnost OV: jazykové vzdělávání a komunikace, společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VMEGS OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	8–12 let
Cíle:	Žáci: ▪ si vyberou své vysněné zaměstnání a prožijí si simulaci vlivu komunistického režimu na jejich výběr ▪ se seznámí s osobností Václava Havla jakožto s příkladem perzekuované osoby ▪ se seznámí s významem osobní svobody, svobodného rozhodování a projevu
Délka:	45 min. (včetně projekce)
Pomůcky:	▪ MATERIÁL ▪ list papíru pro každého žáka ▪ lístečky s barevnými puntíky na losování
Postup:	1. Vyzveme žáky, aby napsali na list papíru, čím by chtěli jednou být, až budou velcí. Jaké je jejich vysněné zaměstnání? Může to být YouTuber/ka, majitel/ka cukrárny, spisovatel/ka atd. 2. Dále je vyzveme, aby pod svou vysněnou práci napsali, co potřebují, aby tohoto cíle dosáhli, například: vystudovat obor na střední nebo vysoké škole, mít svobodu sociálních sítí, moci si založit firmu / vlastnit obchod. 3. Následuje projekce filmu.

4. Po projekci provedeme s žáky krátkou reflexi emocí pomocí metody **jednoho slova**. Vyzveme je, aby jedním slovem popsali pocity, které v nich film vyvolal. Nekomentujeme ani nehodnotíme jednotlivé odpovědi. Slova zapisujeme na tabuli. Pokud se určité slovo opakuje, uděláme k němu čárku. Můžeme pak vidět, jak film působil na třídu jako celek.
Poznámka: Využijte další metody reflexe emocí po filmové projekci.
5. Následně se žáků ptáme: *Pamatujete si ještě, jakou měl Václav Havel vysněnou školu?* Pokud neví, navedeme je, že jeho vysněná škola byla filmová (Famu – Filmová akademie múzických umění). Dále se ptáme: *Proč mu to nevyšlo?*
6. Na tabuli znázorníme časovou osu a vyznačíme období od roku 1948 do roku 1989. Vysvětlíme, že v tomto historickém období v Čechách panoval komunistický režim, který lidem nedovoloval říkat a dělat, co chtěli, a trestal ty, kteří s ním nesouhlasili.
Poznámka: Doporučujeme seznámit se s informačním textem Otázky a odpovědi.
7. Vrátime se zpět k tématu vysněných povolání. Oznámíme, že se nacházíme v době komunismu, kdy lidé například nemohli mít vlastní firmu, obchod či hospodu, nemohli svobodně psát, točit či zveřejňovat obsah, který by nebyl schválen státem.
8. Zeptáme se žáků, zda mají na lístku povolání, které by za tehdejších podmínek nebylo možné vykonávat. Pokud ano, zvednou ruku. Vysvětlíme, proč by si museli najít jiný sen. Například:
 - YouTuber/ka by nemohl/a natáčet.
 - Majitel/ka cukrárny by ji nemohl/a vlastnit.
 - Spisovatel/ka by nesměl/a psát, co by chtěl/a.
9. Necháme žáky vylosovat si lísteček s barevným puntíkem. Případně můžeme papírky rozházet po třídě a nechat žáky vyběhnout a vrátit se na své místo, jakmile jeden náhodný lísteček ukořistí.
10. Na tabuli promítneme **MATERIÁL**, kde žáci uvidí, co jejich barva znamená. Žáci zjišťují, zda by mohli dělat práci, kterou si vysnili.
Poznámka: Aby byla činnost interaktivnější, můžeme skrýt, jaký dopad by měl rodinný původ na žáky. Necháme žáky, aby sami hádali, co by pro ně jejich rodinný původ znamenal.

Reflexe:

Reflexe probíhá formou diskuse. Ptáme se žáků: *Kolik z vás by mohlo dělat to, co by chtělo? Jaké to je, být omezen kvůli rodinné historii?* V kruhu nebo při řízeném rozhovoru pomůžeme žákům formulovat výstupy:

- ne vždy jsme mohli být tím, kým jsme chtěli být
- někdo měl v životě výhodu jen proto, že měl „správnou rodinu“
- svoboda volby povolání a studia nebyla samozřejmost

Zkušenosti z praxe:

Aktivitu jsem testovala ve čtvrté třídě, která se teprve nedávno seznámila s typem práce projekce filmu + aktivity. Když žáci rozpoznali, že si chystám před hodinou na dataprojektoru portál JSNS, byli nadšení. A já o to víc motivovaná do práce.

Na začátku hodiny jsem žákům rozdala lístečky a požádala je, aby na ně napsali svoji vysněnou profesi a připsali, co pro ni musí udělat. Čtvrťáky jsem musela trochu více směřovat k tomu, že je potřeba k profesím jistého vzdělání. Moc o tom přehled neměli.

Následovala projekce filmu. Pro děti byla animace poutavá. Film sledovali v plném soustředění od začátku do konce.

Následovala reflexe. Žáky jsem vybídla, aby si rozmysleli slovo, kterým by dokázali pojmenovat svůj pocit. Aby mohli převést vizuální zážitek na pocit, potřebovali by více zkušeností o tom tyto věci pojmenovávat. Následovala slova jako: Václav, demokracie, volby, policie – VB, zázrak, spisovatel, Československo, prezident, těžký, hvězda, vězení. I tyto střípky však vlastně vyplnily mozaiku pouštěného příběhu a celý nám ho zrekapitulovaly.

Dále jsem kladla otázky podle manuálu. *Pamatujete si ještě, jakou měl Václav Havel vysněnou školu? Proč mu to nevyšlo?* Všichni si pamatovali.

Na tabuli jsem načrtl časovou osu v rozmezí 1948–1989 a vysvětlili jsme si, proč tam jsou zrovna tato dvě data. Ale jelikož to byli čtvrtáci a asi s nimi o tomto tématu ještě nikdo nemluvil, bylo to časově náročnější. Dovysvětlili jsme si ještě, proč lidé nemohli vlastnit svoji firmu, nemohli se svobodně vyjadřovat atd.

Na tabuli jsem napsala náhodný rok 1962 a kolem jsem nakreslila ostnatý drát (taková moje vizuální upoutávka). Společně s žáky jsme se přesunuli strojem času do tohoto období. Žáci si připomenuli své profese, které v úvodu napsali na papírek. Mezitím jsem na chodbě před třídou rozsypala papírky s barevnými kolečky a na tabuli promítla doprovodný materiál, podle kterého si žáci našli své rodinné zázemí a dopad na život.

S dětmi jsme si ujasnili, kdo by byl jakého původu a jaké by měl šance svoji vysněnou profesi vykonávat. Překvapilo mě, jak většina žáků reagovala. Ti, kteří si vylosovali žlutou barvu, byli vlastně rádi, že by mohli vykonávat svoji vysněnou profesi. Proto jsme se v závěru hodiny ještě věnovali rozboru významu osobní svobody a z toho vyplývající radosti z profese.

Hodina byla pro žáky zajímavá. Střídaly se způsoby práce. Skvělá byla pohybová vsuvka, kdy žáci sbírali na chodbě lístečky a vyhledávali podle barev.

Markéta Fojtíková, ZŠ K. J. Erbena a MŠ Korálka, Miletín

HVĚZDIČKY: VÁCLAV HAVEL

MATERIÁL

Barva puntíku	Rodinné zázemí	Dopad na život žáka
Zelená	Tvá rodina vlastní zemědělskou půdu.	Nemůžeš na vysokou školu.
Modrá	Tvá rodina je bohatá, má šlechtický původ.	Musíš na výuční obor, nemůžeš na gymnázium.
Oranžová	Tvá rodina je „nebezpečná inteligence“ (učitelé, profesori, spisovatelé, vědci, kněží).	Musíš na výuční obor, nemůžeš na gymnázium.
Červená	Ve tvé rodině někdo veřejně vystupuje proti komunistickému režimu.	Nemůžeš na některé střední školy, ani najít práci v místě bydliště – musíš do menšího města.
Žlutá	Tvá rodina je v komunistické straně.	Máš volnou cestu ke studiu i povolání.